

Homilie uitgesproken op zondag 2 mei in onze kerken, n.a.v. duiding bij “Het licht van Bethlehem”

Goede morgen allemaal op deze 5de zondag van de Paastijd. Op hetzelfde moment dat wij hier samenzijn vieren de miljoenen christenen van de vele orthodoxe kerken in de wereld hun Paasochtend.

Soms weten we niet zo goed waarin wij verschillen. In Bethlehem is dat anders. In die betrekkelijk kleine stad wonen christenen van bijna alle christelijke kerken in de wereld samen. Ze kennen daarom verschillende ‘Pasens’, zoals Antwerpen dat in 2021 ook heeft. Ondanks deze vele kerken is het geen drukke stad met overvolle kerken zoals Jerusalem op 8 km afstand van Bethlehem dat wel is.

Daar kom ik graag seffens wat meer op terug. Eerst deel ik graag met jullie de verschillende betekenissen van het licht van Bethlehem die ik zie.

Zo is er een heel fysieke invulling van het ‘licht’: de stad als lichtbaken. Hiervoor verwijs ik graag naar de parabel waar Jezus spreekt over de stad op de heuvel.

Matth. 5,14 Gij zijt het licht der wereld; een stad boven op een berg liggende, kan niet verborgen zijn. 15 Noch steekt men een kaars aan, en zet die onder een korenmaat, maar op een kandelaar, en zij schijnt (voor) allen, die in het huis zijn;

Hier hebben we het eerst over een hoog gelegen stad en ook de betekenis van het licht samengebald in een klein stukje evangelie.

Bethlehem is zo een hoge stad. Het ligt ergens op een soort ‘klif’, een top waarna alles omlaag begint te lopen naar de Dode Zee toe. Van ongeveer 900 meter boven de zeespiegel naar 400 meter in enkele km. En dat voelt ge. In Bethlehem wonende, en dan vooral na de winter wanneer het woestijnstof weggeregend is, zie je tot in het land Jordanië dat aan de andere kant van de Dode Zee ligt. In de valavond beginnen al die Jordaanse stadjes dan te twinkelen met hun straatverlichting. En omgedraaid kijken zij tot aan Bethlehem.

Bethlehems hoogte heeft ook tweede belangrijke functies. Het ‘vangt’ het regenwater en is daardoor altijd de waterbron geweest voor de stad Jeruzalem die wat lager ligt. Zo bouwden de Romeinen al een aquaduct vanuit Bethlehem naar Jeruzalem.

Deze klifstad die naar de woestijn kijkt heeft nog een derde belangrijke functie die we overal terugvinden in de Heilige Teksten. Het was en is nog steeds de poort naar de woestijn en dus eigenlijk naar de nomaden, de bedoeïenen en veehouders. Koning David was een schapenherder, Jozef en Maria vonden er een onderkomen in een schaapstal, er waren de herders in de buurt in het geboorte-verhaal.

Dit onderkomen van Jozef en Maria, waar Jezus geboren werd, is een tweede niveau van ‘licht’ uit dat eerdere stukje evangelie. Daar wil ik jullie vandaag iets meer over vertellen.

Deze ‘stal’ was hoogstwaarschijnlijk een ‘grot’ en bevindt zich aan de zijkant van de klif en lag dus mogelijk buiten de historische stad Bethlehem. Deze holen en grotten in de klif waren ideale plekken om ’s nachts schapen veilig samen te brengen. Het christelijke complex dat daar bovenop ontstond, verwijst dus echt wel naar de ‘schaapstal’-functie van vroeger. En het mooie is: de kerken die er bovenop staan, boven die grotten, zijn van verschillende christelijke denominaties of richtingen (katholiek, orthodox...). De grotten onderin raken aan elkaar en komen in de verschillende kerken aan de oppervlakte. Bethlehem is hier dus een voorbeeld van christelijk broederschap.

Op de bodem van de ‘belangrijkste’ grot is in een nis een grote zilveren ster in de bodem afgebeeld. Die plek en ster verwijst naar Jezus’ geboorte en naar de ster die de herders én de wijzen volgden om bij deze pasgeborene uit te komen.

Hier komen pelgrims van alle continenten naar toe.

Nu: wat betekent dit allemaal voor het Bethlehem de dag van vandaag en mogelijk ook voor ons? Bethlehem is een typisch én een atypisch stadje op de Westelijke Jordaanoever. Terwijl het Israëliëse leger de omgeving van de stad controleert, heeft het lokaal bestuur soevereiniteit binnen de eigen stad. Dat is een resultaat van de Oslo-akkoorden uit de jaren '90.

De stad is religieus heel divers. Daarin is het eerder atypisch. Van christelijke varkensboeren en café-uitbaters en zelfs een seminarie met lokale priesterkandidaten tot moskeetjes en islamitische organisaties en partijen. Je vindt er heel veel. Maar het blijft een provinciestedje van lokale families en lokale geplogenheden. De enige 'globale' component zijn de internationale NGO-medewerkers of de vele religieuzen uit andere landen die er wonen.

Daarnaast is dit stadje erg uniek doordat het altijd heel hard bepaald is geworden door dat religieus verleden én door haar nabijheid tot Jeruzalem.

In niet-Coronatijden liggen de hotels 's avonds vol en staan er vele tourbussen. Want het is een Heilige Stad in het Heilige Land maar het is ook een pak goedkoper dan Jeruzalem. 'Beter hier blijven slapen', zeggen dus de meeste touroperators. Deze stad is dus heel toerisme-afhankelijk. Dat creëert de vele kleine en grote jobs. Maar gelukkig is ze ook meer. Deze stad kent de oudste universiteit van de bezette gebieden, een katholieke universiteit is dat, die opgericht is tijdens Israëliësch militair bestuur. De stad kent ook veel organisaties en middenveld maar wordt ook mee bepaald door haar 3 vluchtelingenkampen en door haar ingeperkte groei kansen omwille van de muur die om de stad heen opgetrokken is.

En, deze zusterstad van Jeruzalem, is in het bewustzijn aanwezig van veel wereldbewoners. De beroemde graffitikunstenaar Banksy liet er beroemde werken achter op de muur en richtte er zelf een volledig hotel in volgens zijn kunststijl. Christelijke en andere burgers proberen steeds te sensibiliseren rond de noden van stad en bevolking en dit soms vanuit een interreligieus opzet. Er zijn gebedsmomenten aan checkpoints bij de muur die Bethlehem scheidt van de rest van de wereld. En het licht van Bethlehem wordt jaarlijks van hieruit ontstoken en de wereld rond gedragen.

De geboorte van het kind, op een diep puntje van een duistere winter, weerklinkt over de grenzen en over de seizoenen heen. En dus, om met onze christelijke broeders uit het Oosten op deze Paasdag, te besluiten: De Heer is geboren in Bethlehem en hij is na Zijn kruisiging opgestaan, Hij is waarlijk opgestaan.

Johan Vrints, stafmedewerker ORBITvzw